

THÚC ĐẨY HOẠT ĐỘNG SỞ HỮU TRÍ TUỆ TRONG TRƯỜNG ĐẠI HỌC: KINH NGHIỆM TỪ TRƯỜNG ĐẠI HỌC HÙNG VƯƠNG

PGS.TS CAO VĂN, TS HÀ THỊ LỊCH

Trường Đại học Hùng Vương

Sau 2 năm triển khai thực hiện, dự án “Xây dựng mô hình sở hữu trí tuệ (SHTT) trong Trường Đại học Hùng Vương (ĐHHV)” (thuộc Chương trình hỗ trợ phát triển tài sản trí tuệ giai đoạn 2011-2015) do Trường ĐHHV chủ trì đã được nghiệm thu đạt loại xuất sắc. Thành công của dự án đã góp phần nâng cao nhận thức của cán bộ, giáo viên Nhà trường về SHTT, vai trò của hoạt động này đối với công tác đào tạo và nghiên cứu khoa học của Trường. Bài viết chia sẻ một số kinh nghiệm trong việc thúc đẩy hoạt động SHTT của Trường ĐHHV. Hy vọng đây sẽ là những kinh nghiệm tốt để các trường đại học khác tham khảo, học tập.

Hiện nay, đối với các trường đại học lớn trên thế giới, vấn đề SHTT đã được thực thi tương đối thường xuyên, liên tục. Một số trường đại học đã đưa SHTT vào giảng dạy, thậm chí có trường đã và đang đào tạo chuyên ngành SHTT ở bậc sau đại học. Rất nhiều trường đã thành lập bộ phận chuyên trách về SHTT hoạt động tương đối hiệu quả, đóng góp vào việc nâng cao chất lượng các công trình nghiên cứu khoa học của trường mình và khẳng định thương hiệu của các trường đại học. Trong khi đó ở Việt Nam, SHTT trong trường đại học vẫn là vấn đề mới mẻ, còn nhiều ngỡ ngàng. Tuy đã có một số trường đại học bắt đầu triển khai hoạt động SHTT, một số trường đã tiên phong trong việc thành lập bộ phận chuyên trách về SHTT và ban hành một số văn bản quy định về SHTT, nhưng trên thực tế hiện nay ở Việt Nam, chưa có

mô hình SHTT nào trong trường đại học hoạt động thực sự thành công. Vì vậy, vấn đề cấp thiết đặt ra là phải xây dựng mô hình tổ chức hoạt động SHTT trong trường đại học như thế nào?

Trường ĐHHV được thành lập ngày 29.4.2003 theo Quyết định số 81/2003/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ với mục tiêu trở thành một trung tâm đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao, trung tâm nghiên cứu khoa học và chuyển giao công nghệ cho tỉnh Phú Thọ và các tỉnh lân cận. Cùng với hoạt động đổi mới chương trình đào tạo, nội dung và phương pháp giảng dạy; đào tạo và bồi dưỡng đội ngũ cán bộ, giảng viên nhằm không ngừng nâng cao chất lượng đào tạo; công tác nghiên cứu khoa học và phát triển công nghệ cũng là một nhiệm vụ luôn được Trường quan tâm. Tuy nhiên, cũng giống như nhiều cơ sở giáo dục đại học khác trong cả

nước, hoạt động SHTT ở Trường ĐHHV còn khá mới mẻ. Cán bộ, giảng viên và sinh viên chưa có điều kiện tiếp xúc và có sự hiểu biết đầy đủ về hoạt động SHTT. Do đó các kết quả nghiên cứu, các sản phẩm trí tuệ của cá nhân và tập thể Nhà trường chưa được đăng ký bảo hộ quyền SHTT... Xuất phát từ những yêu cầu cả về mặt lý luận và thực tiễn như trên, việc xây dựng một mô hình tổ chức hoạt động SHTT tại Trường ĐHHV nói riêng, các trường đại học trong cả nước nói chung là hết sức cần thiết. Trước yêu cầu đó, Trường ĐHHV đã đề xuất và được phê duyệt thực hiện dự án “Xây dựng mô hình SHTT trong Trường ĐHHV” thuộc Chương trình hỗ trợ phát triển tài sản trí tuệ (TSTT) giai đoạn 2011-2015.

Sau 2 năm triển khai thực hiện, dự án đã thành công trong việc xây dựng mô hình tổ chức hoạt động SHTT trong Nhà trường và

hoàn thành tốt các mục tiêu dự án đề ra như: thành lập và đưa vào hoạt động hiệu quả Trung tâm SHTT; ban hành 4 văn bản quy định về SHTT; tổ chức thành công 2 đợt tập huấn cho 600 lượt cán bộ quản lý, giảng viên Nhà trường về các văn bản SHTT; tạo lập, quản lý khai thác quyền SHTT; giúp nâng cao nhận thức và hiểu biết về hoạt động SHTT cũng như vai trò của hoạt động này đối với công tác đào tạo và nghiên cứu khoa học, thúc đẩy hoạt động sáng tạo, nghiên cứu khoa học trong Nhà trường, gắn nghiên cứu với sản xuất, kinh doanh... Qua 2 năm thực hiện, chúng tôi nhận thấy, để xây dựng mô hình SHTT trong trường đại học thực sự có hiệu quả, cần thực hiện những nội dung sau:

Thành lập bộ phận chuyên trách về SHTT

Để quản lý và khai thác có hiệu quả hoạt động SHTT nói chung và quyền SHTT nói riêng, trường đại học cần có một đơn vị chuyên trách về SHTT (có thể là văn phòng SHTT hoặc trung tâm SHTT). Tại Trường ĐHHV, Trung tâm SHTT đã được thành lập ngày 1.10.2012 (theo Quyết định số 508/QĐ-ĐHHV-TCCB của Hiệu trưởng Trường ĐHHV). Trung tâm có chức năng và nhiệm vụ: giúp Hiệu trưởng xây dựng và triển khai các chế độ, chính sách về hoạt động SHTT của Nhà trường; chịu trách nhiệm tổ chức triển khai và theo dõi, đánh giá kết quả hoạt động SHTT; chịu trách nhiệm triển khai công tác xác lập quyền sở hữu và quản lý hồ sơ liên quan đến việc sở hữu; giải quyết các xung đột liên quan đến xác lập quyền; báo cáo định

kỳ và cập nhật thông tin cho lãnh đạo Nhà trường; chủ động hỗ trợ hoàn thiện công nghệ thông qua việc cấp phép sử dụng và chủ động tạo điều kiện cho việc chuyển giao vào thị trường; giáo dục và tư vấn cho các nghiên cứu viên, sinh viên và các nhà quản lý về vấn đề SHTT; tuyên truyền và quảng bá các hoạt động SHTT, các sản phẩm SHTT của Trường đã được bảo hộ; tổ chức thông tin và khai thác thông tin sáng chế phục vụ công tác nghiên cứu, đào tạo của Nhà trường. Sau 2 năm thành lập, Trung tâm đã có những đóng góp rất lớn trong việc tổ chức hoạt động SHTT của Nhà trường, đặc biệt là chú trọng đến việc nâng cao nhận thức về SHTT cho cán bộ, giảng viên và sinh viên trong toàn Trường. Các cán bộ của Trung tâm thường xuyên tổ chức những buổi tuyên truyền, tập huấn, hội thảo, hoạt động ngoại khóa... về SHTT.

Xây dựng và ban hành các văn bản phục vụ công tác tổ chức triển khai hoạt động SHTT

Để hoạt động SHTT trở nên

quen thuộc với tất cả cán bộ, giảng viên và sinh viên trong trường đại học thì cần phát huy vai trò của các trung tâm, văn phòng chuyên trách về SHTT. Đồng thời, các trường cần đề ra chính sách về SHTT để thúc đẩy công tác nghiên cứu, chuyển giao công nghệ. Khi đó, hoạt động SHTT trong nhà trường mới có điều kiện để hoạt động thuận lợi. Ở Trường ĐHHV, sau quá trình lấy ý kiến đánh giá, phản hồi rộng rãi từ nhiều bộ phận (nhóm dự án, các chuyên gia về SHTT, các đơn vị phòng ban, khoa, bộ môn...) của Trường và của Trung tâm Phát triển TSTT (thuộc Cục SHTT, Bộ KH&CN), Trung tâm SHTT Trường ĐHHV đã hoàn thiện và trình Hiệu trưởng ban hành 4 văn bản về SHTT (Quy định về kế hoạch chiến lược và chính sách về hoạt động SHTT; Quy chế hoạt động SHTT; Quy định về khai thác thương mại và thực thi quyền SHTT; Quy định về chế độ tài chính cho hoạt động SHTT). Các quy định được ban hành đã góp phần không nhỏ vào thành công của dự án. Nhờ các

quy định này, các kế hoạch, chính sách trong hoạt động SHTT được thực thi nghiêm túc, bài bản. Đồng thời, đây còn là cơ sở để thực hiện các quy định về khai thác thương mại quyền SHTT và chế độ tài chính cho hoạt động SHTT, là động lực thúc đẩy sự phát triển về chất của hoạt động SHTT trong Nhà trường.

Tổ chức các lớp tuyên truyền, tập huấn, hướng dẫn cho cán bộ, giảng viên về SHTT

Một trong những kết quả quan trọng mà dự án đã thực hiện là tổ chức các lớp tập huấn nhằm nâng cao nhận thức của toàn thể cán bộ, giảng viên, sinh viên về SHTT. Trường đã phối hợp với Trung tâm SHTT tổ chức 2 đợt tập huấn. Đợt 1, tổ chức tuyên truyền cho 300 lượt cán bộ quản lý và giảng viên của Trường về mô hình SHTT và các văn bản pháp quy về SHTT. Lớp tập huấn có sự tham dự của các chuyên gia thuộc Cục SHTT. Tại đây, các học viên đã được nghe các chuyên gia giới thiệu về các văn bản pháp quy về SHTT; thực tiễn hoạt động SHTT tại các trường đại học ở Việt Nam và trên thế giới... Đợt 2, tổ chức tập huấn chuyên sâu, hướng dẫn cho 300 cán bộ, giảng viên về tạo lập, quản lý và khai thác quyền SHTT.

Từ kinh nghiệm tổ chức các lớp tập huấn của Trường ĐHHV, chúng tôi cho rằng việc tổ chức tập huấn về SHTT trong trường đại học là hết sức cần thiết. Các trường đại học cần xác định việc tập huấn về các văn bản pháp quy trong hoạt động SHTT cho cán bộ, giảng viên là công tác ưu tiên hàng đầu. Chỉ khi cán bộ, giảng viên của nhà trường có nhận thức đúng đắn về SHTT

thì mô hình SHTT được xây dựng trong trường mới thực sự có hiệu quả cao.

Triển khai các văn bản vào thực tế

Ban dự án SHTT Trường ĐHHV đã lựa chọn 3 khoa (Nông lâm ngư, Khoa học xã hội và nhân văn, Khoa học tự nhiên) để triển khai các văn bản về SHTT của Trường. Đây là 3 đơn vị đi đầu trong hoạt động nghiên cứu, chuyển giao công nghệ, có khả năng phát sinh các đối tượng cần được bảo hộ quyền SHTT. Trên cơ sở kiến thức cơ bản về SHTT đã được trang bị, Ban dự án đã tiến hành lựa chọn một số chuyên đề chuyên sâu về SHTT để tập huấn cho 3 đơn vị nêu trên.

Để việc triển khai các văn bản vào thực tế đạt hiệu quả, Trung tâm đã xây dựng bộ tài liệu hướng dẫn thủ tục đăng ký và quản lý hồ sơ đăng ký sở hữu TSTT. Kết thúc dự án, Trung tâm đã hướng dẫn thực hiện các thủ tục đăng ký sở hữu TSTT cho 9 bộ hồ sơ của 3 đơn vị đã được lựa chọn nêu trên. Trên cơ sở hướng dẫn của Trung tâm, một số cán bộ, giảng viên của 3 khoa này đã hoàn thiện hồ sơ đăng ký quyền SHTT (được cán bộ của Trung tâm hướng dẫn chỉnh sửa, bổ sung) rồi gửi về Cục SHTT và Cục Bản quyền tác giả (Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch). Như vậy, việc tổ chức áp dụng các văn bản vào thực tế đã đem lại kết quả đáng khích lệ đối với hoạt động SHTT của Trường ĐHHV.

*
* *

TSTT và quyền SHTT đóng vai trò quan trọng đối với sự nghiệp

phát triển kinh tế - xã hội và hội nhập quốc tế của Việt Nam. Phát triển toàn diện đất nước trong bối cảnh hội nhập, Việt Nam phải tuân thủ những nguyên tắc và luật pháp quốc tế về SHTT, đồng thời, cần nhận thức và có chế tài đủ mạnh, hiệu quả nhằm bảo vệ các quyền lợi hợp pháp của mình về TSTT, nâng cao hiệu quả cạnh tranh của sản phẩm. Từ kinh nghiệm thực tiễn của Trường ĐHHV cho thấy, để thúc đẩy hoạt động SHTT trong các trường đại học cần thành lập bộ phận chuyên trách về SHTT, xây dựng các văn bản quy định về SHTT trong trường đại học; nâng cao nhận thức về SHTT cho cán bộ, giảng viên nhà trường thông qua các buổi tập huấn, hội thảo chuyên đề. Hy vọng rằng, những kinh nghiệm này sẽ góp phần thúc đẩy hoạt động SHTT ở các trường đại học khác trên cả nước có những đặc điểm, điều kiện tương tự như Trường ĐHHV

Tài liệu tham khảo

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2009), Tài liệu Hội thảo "Tập huấn công tác quản lý hoạt động SHTT trong cơ sở giáo dục đại học".
2. Quyết định số 78/2008/QĐ-BGDĐT ngày 29.12.2008 của Bộ Giáo dục và Đào tạo về việc ban hành quy định về quản lý hoạt động SHTT trong cơ sở giáo dục đại học.
3. Quyết định số 2204/QĐ-TTg ngày 6.12.2010 của Thủ tướng Chính phủ về việc phê duyệt Chương trình hỗ trợ phát triển TSTT giai đoạn 2011-2015.